

מיין ישיט

דיני בורר, מركד וזורה¹

בורר

פסולת מתוך אוכל

א. הבורר הוא מיאבות מלאכות, שכן במשכן היו בוררים הפסולת מתוך הסממנים.²

ב. לפיכך, כל הבורר פסולת מתוך האוכל³, אפילו בידו⁴ אחת⁵, ואפילו כדי

ופסולת המונחים זה אצל זה – אין בו משום בורר". וראה שבת ההלכה פי"ב ציונים והערות אותן כזו שבעצם כן מפורש בלשון אדה"ז בסידורו (*הלכתא רבתא לשbeta*) "אם מונחת איזה קליפה בין חתיכות פרוי". אלא שמלשון אדה"ז (במשך דבריו שם): "אם הקליפות מונחות לבדן בלי שום פרי בינהן", משמע שגם אם הפרי מפסיק בין הקליפות, הוא בורר.

וראה עוד בבדה"ש שם בשם שביתת השבת סק"ה שדברים הגודלים המונחים בימים – לא שייך ברירה, דלוודיהו קיימי, והאיסור הוא רק באוכלים מעורבים ויתושין וקיים מששתקעים [או צפים] במשקה, ומעשים בכלל יום שלוקחים בשער מהרוטב להצניע למחר ואין בזה פקפק, ומטעם זה מותר להוציא ביצים ממים, כיוון שהם נפרדים לגמרי. וראה לקמן סעיף ז.

4. וכל שכן בכלים.

5. וכל שכן בשתי ידיו. וראה גם שוע"ר סי' תקו ס"ד. ואפילו ביד שמאל, וככל עיל

1. ראה שבת עג, סוע"ב "הינו זורה היינו בורר היינו מركד", ככלומר שפעולתם שווה, כי שלשותם עניינם אחד להפריד בין האוכל לפסולת, אבל מכל מקום מנו אותן חכמים כשלש מלאכות נפרדות, משום שהן היו מלאכות נפרדות במשכן. וראה רש"י שם עה, ב ד"ה הרי הוא אורג, ד"זorder ובורר ומרקד וזה בקשין וזה בצרורות וזה בקמה". וראה אגלי טל מלאכת זורה ס"ג בשם ר"ח באופן אחר, שההבדל בינויהם הוא שזורה הוא ע"י הרוח ובורר ביד ומרקד בכלים, עיין שם סק"ג בארכיות.

2. שוע"ר ס"א.

3. ראה שוע"ר ס"ח שהינו דוקא כשהם "מעורבים" יחד, וכ"ה משמעות הלשון כאן "פסולת מתוך האוכל", דהיינו שהפסולת מעורב בתוך האוכל, וברור הפסולת מתוך האוכל.

גדר התערובת לעניין בורר – ראה בדה"ש סי' קכח סקי"ד בשם אגלי טל מלאכת בורר סקי"א אותן א: "דען בורר הוא כשהפסולת מפסיק בין האוכלין, אבל אוכל

לאכול לאלתר – חיב, מפני שנטילת הפסולת מתוך האוכל אין זו דרך אכילה, אלא דרך תיקון האוכל שיהא ראוי לאכילה – הרי זו מלאכה גמורה⁶.

ג' ואפילו אם האוכל מרובה על הפסולת ויש טווח יותר בברירת האוכל – לא יברור הפסולת אפילו כדי לאכול לאלתר⁷.

ד'. אין איסור בורר אלא במתכן קודם אכילה שיויה ראוי לאכילה, שהוא דרך מלאכה, אבל אם בשעת האכילה מעכב את הפסולת שלא יכנס לתוך פיו – אין זה מעין מלאכה, ומותר⁸.

קילוף

ה'. מותר לקלוף תבואה ומיini קטניות שנמללו מהשבלים והשרבייטין מערב שבת⁹, רק שיזהר שלא יקלוף אלא מה שצורך לאכול לאלתר ולא כדי לאכול לאחר שעיה¹⁰.

לקלוף על מנת לאכלם לאלתר, ולא כדי להניח (וראה רמ"א סי' שכא בסופו. וראה לקמן סימן שכ אם יש בזה איסור משום מפרק). ווראה מג"א סי' שכא סק"ל שכן הוא גם גבי תפוחים, שモותר לקלוף רק על מנת לאכלם לאלתר ולא כדי להניח. אבל הפמ"ג בא"א שם חולק עליו וסובר שモותר לקלוף תפוחים אפילו כדי להניח, שכן דרך רוב העולם לאכול התפוח עם הקלייפה ואני נקרא בורר. וכן כתוב בקצתה"ש סי' קכח סט"ז ובבגדה"ש שם סקמ"ב, והוסיף שモותר לקלוף גם בכלי המוחדר לכך (כמו מקלף), ובסי' קכו סק"ג הוסיף שכן נראה לו לומר גם בדעתם רבינו. ווראה עוד שם סק"ח. אבל וראה שבת ההלכה פ"י"ג ס"ט שטוב להחמיר גם בזה, ע"ש.

ס"י שא בהערה.

6. שוע"ר ס"א. ומהאוכל נאסר באכילה, כదمشמע מסתימת לשון אדה"ז סי' שיח ס"א: "או שעשה אחת משאר מלאכות", משמע שהוא כולל אפילו בורר. ואפילו אם החזיר. וראה לעיל בהקדמה.

7. שוע"ר ס"א.

8. ע"פ שוע"ר סעיף כג. ועפ"ז מותר להכניס לפה האוכל עם הפסולת ואחר כך להוציא מפיו את הפסולת המפרעה לו באכילתנו. וראה שבת ההלכה פ"י"ב ביאורים אותן ד.

9. שאז אין בהם איסור משום מפרק, כדלקמן סימן שכ.

10. שוע"ר ס"ט. כדי בורר אוכל מתוך פסולת. וכן הדין בשוממים ובצלים שモותר

ו. מותר לשבר האגוז¹¹, ובעוד שהפרי מונח בקליפה כולה או מಕצתו – מותר להטיר קליפתו בידו, ואין בו משום בורר פסולת מאוכל¹². וכן מותר לקלוף מהן הקליפה הדרקה שעלה גבי הפרי¹³.

אבל לאחר שהוסרה הקליפה אם מונחת איזה חתיכת קליפה בין חתיכות פרי או בין שלמים, אם מסירה שם חייב משום בורר פסולת מתוך אוכל, אלא יברור הפרי מהקליפות, ולא יגע בקליפות כלל¹⁴.

טוב [להמנע] מלאכול אגוזים ולוזים בשבת, אלא אם כן הוציאם מקליפתם מערב שבת¹⁵.

זה מעין מלאכה כלל.

וראה עוד בפס"ד להצ"ץ (יד, ב, יד, ד) שהתריר להסריר עצמות קטנים שבדגים כאוכל הדגים. אבל עצם השדרה אסור – ראה בדה"ש שם סקמ"ד ד"ה והנה.

ולפ"ז מותר להוציא גרעינים מהאבטיה אפילו בידו, כיוון שדומה לעצמות קטנים שבdeg. וראה בדה"ש שם סקמ"ג שמתיר להוציא את גרעיני הפירות בכלל בעת האכילה, ושאין בזה לא משום בורר ולא משום מוקצה. אבל ראה שבת כתלה פ"יב סעיף קכח שמתיר כן רק בפירות שאי אפשר לאכול פרי מבלי להוציא הגרעינים תחילתה.

13. שוע"ר ס"ט. רק שיזהר שלא יקלוף אלא מה שצרכיך לאכול לאלהר, ולא כדי לאכול לאחר שעה (שוע"ר שם). וראה בדה"ש סי' קכו סק"ח, כדי בורר אוכל מתוך הפסולת.

14. משום מוקצתה.

15. סידור שם. אבל אם מקלפים בשבת קשה להזהר שלא להכשל באיסור בורר או משומך, כי גם אם מקלפים באופן שאין בזה חשש איסור בורר, כגון שמניח הקליפות לבدن בלי שום פרי בינהן – יש איסור גדול

11. שוע"ר ס"ט. וראה גם שוע"ר סי' שיד טוטי"ח. ואפילו ע"י כלי שמלאכתו לאיסור כמו פטיש – ראה שוע"ר סי' שח סי"ב. ואין זה משום מפרק, כדלקמן סי' שכ.

12. סידורו ובני הלכתא ובתי לשbeta. ראה שו"ת דברי נחמה סי' כא ופס"ד להצ"ץ יד, ד שלדעת רבנו בסידורו בקהלף לא שייך בורר כלל, כדעת הרש"ל ביש"ש פ"ק דביצה סו"ס מב, וטעם ההיתר הוא כמ"ש הרש"ל שם שזה כמפריד אוכל מאוכל במין אחד – כדלקמן בפנים (או ע"פ מ"ש בס' שביתת השבת (בורר סקמ"ה) שאיסור בורר הוא במוערב ולא במוחבר). ואם כן עפ"ז מותר לקלוף אפילו שלא על מנת לאכלם לאלהר, וכן מותר לקלוף אפילו בכלי המיחוד לקלוף.

אבל בבדה"ש בהערות לסי' קכח סקמ"ה (נדפסו בסוף סי' קכו) כתוב, שמילשון רבינו בסידורו: "モותר להסריר קליפתו בידו", משמע שבכלי המיחוד לכך אסור, כמו בבורר אוכל מפסולת, וא"כ סובר ובניו שגם בקהלף שייך איסור בורר, ולכן התיר לקלוף דוקא בידו, וגם צריך לקלוף דוקא סמור לסעודה. ומה שהתריר לקלוף את הקליפה הקשה, משום שכן הוא דרך אכילתנו ואין

שריה במים

ו. אוכל ופסולת המעורבין - אסור ליתנים במים כדי שיפול הפסולת למיטה, או כדי שיזוף למעלה, מפני שהוא כבוד¹⁶.

ח. וכן אסור להניח קטניות במים כדי שיזוף הפסולת למעלה, או כדי שירד העפרוריות למיטה¹⁷.

פסולת מותך משקה

ט. אם נפל זכוכית או שאר פסולת למקום או לקערה - אין לסמוד על ההיתר הנוהג להוציאו על ידי כף ולשאוב קצת משקה עמו¹⁸, כי יש בו חשש חוב חטא ואיסור סקילה¹⁹.

ואין תקנה אלא לשפוך מהכום או הקערה עד שיצא הפסולת מתוכו²⁰, שכןון שניפוי הפסולת לחוץ הוא על ידי שאוחזו בידו הכום עם המשקה שבתוכו ומטהו

שBOROR הפסולת (פס"ד להצ"ץ יג, ב). ולפי זה אם נפל הזכוכית בדבר מאכל, אפשר להוציאו הזכוכית עם כמה גודלה של מאכל ולأكل מקצתו, כיוון שאנו ניכר שבורר הפסולת.

20. באופן זה אין צורך לשפוך קצת מהמשקה עם הפסולת, כיוון שהרי הוא בורר אוכל מפסולת כמו שתכתב בפנים (אגלי טל מלאכת בורר ס"ג), וכך מותר לשפוך את מי הפסולת מותך גביע השמנת או הלבן. אבל ראה תהלה לדוד ס"י שיט בסופו שהעצה שבסידור מועילה גם לשיטת הט"ז המובא בשוע"ר, כיוון שכsumaRaה הזכוכית מהכוס נשפך עמו קצת משקה (וכלשונן רבנו בסידורו "לשפוך מהכוס .. עד שצוא הפסולת מתוכו"). וראה שבת כהילכה פ"ב העורת סו-ז).

16. שוע"ר סי"א.
17. שוע"ר סי' תקי ס"ו. ונראה שהוא הדין בכל הפירות המלוכלכים בעפרוריות וכיו"ב, כי Mai שנה. ונראה שرك לשרות במים אסור, אבל להדייח במים - מותר. וכן משמע משוע"ר סי' שיח ס"ה וסוסי"א וסי' תרייא ס"ה, ע"ש. וכן כתבו אחרים (בדה"ש סי' קכח סקט"ז [ע"ש שמדמה להדחת כלים בשבת] ובאריכות סי' קמו סק"נ. שש"כ פ"ג סכ"א ובהערות. וראה שבת כהילכה פ"ב העורת סו-ז).

18. היתר זה כתוב רבינו עצמו בשלחנו סי' שיט סכ"ד (מהט"ז סקי"ג), אבל בסידור חזר בו רבינו מהיתר זה, וכן העתקנו בפנים.

19. כיוון ששופך הזכוכית עם המשקה ניכר

בידו - הרי זה נקרא בורר אוכל מתוק פסולת²¹, ומותר כדי לשותה מיד²². ומותר לנפה עליו להקריבו לדופן הכו²³,iao יטהו וישפוך ממנו עד שיפול הפסולת מתוכו²⁴].

י. מותר לערות משקה מכל אל כל בנהת כדי שהפסולת והשמרים ישארו בשולי הכל, ובלבך שיזהר להניח מקצת המשקה עם המשמרם²⁵.

شمותר לנער אוכל בידו שיפול הפסולת מתוכו כדי לאכול מיד, כגון לנער אבטיחה כדי שיפלו הגרעינים שבו, כיוון שעשושה פעולה עם האוכל שבאמצעותו מסלק הפסולת – הרי זה בורר אוכל מתוק פסולת. וראה לעיל בהערה אם מותר להוציאו הגרעינים ביד.

23. וראה שוע"ר סי' שלט ס"ט גבי בריכה שיש לה שפה וקסמים צפים על פני המים – מותר להפצלין לכאן ולכאן כדי לנוקות שייהיו המים יפים. וראה בדה"ש סי' כמה סקל"ה שאין בזה איסור משום בורר, כיוון שאנו מוציאו הקסמים בחוז. וראה עוד שם טעמי היתר נוספים.

24. ע"פ סידור שם. אבל להקריבו בידו אסור משום מוקצה, משא"כ לנפה מותר במקצת. וראה גם בדה"ש סי' קכה סק"ה.

25. ע"פ שוע"ר סי"ח. והיינו "שכשיפסיק הקילוח ומתחילה לירד ניצוצות קטנות הנישפות באחרונה מתוק הפסולת, אווי יפסיק וייניחם עם השמרם" (شع"ר שם). ואין זה דומה לדין המובא בסעיף הקודם (מהסידור) שאסור להוציא זבוב בכף עם קצת משקה, כיוון שם שמווציא הזבוב עם המשקה ניכר בשורר הפסולת, משא"כ כאן ששפוך המשקה ונשאר משקה טוב עם הפסולת – הרי זה בורר אוכל מאוכל (פס"ד להצ"ץ יג, ב).

והנה, דין זה בשוע"ר מובא באמ אינו רוצה

21. משמע מדבריו שמה שאוחז בידו זה הדבר המתברר ולא מה ששופך לחוז, וכן כאן נקרא שהוא בורר אוכל מתוק הפסולת, כיוון שהכו²³ עם המשקה נשאר בידו. וחזר בו מה שכתב בשלחנו (ס"ח) מה ששופך מהכו²³ הוא דבר המתברר ולא מה שנשאר בידו. חילוק זה בדיין בורר בין השו"ע לסדרנו נוגע בכך מה עניינים בהלכות בורר וכפי שיתבאר כל דבר במקומו. וראה גם אגלי טל מלאת בורר סק"ה אותן ב. בדה"ש סי' קכה סק"ט.

והנה, מזה שהוסיף רבנו התיבות "ומטהו בידו" משמע שהוא שכאן הוא "בורר אוכל מתוק פסולת" הוא לא רק בגל שהכו²³ (היאנו הדבר המתברר) נמצא בידו, אלא גם משום ש"מטהו בידו", כלומר שברירת האוכל מתוק הפסולת נעשית בכך שהוא מטה את הכו²³ עם המשקה שבידו כדי שהפסולת תצא מתוכו, ואני בורר הפסולת בידו, ובכך מראה שהוא את המשקה שבכו²³ מטהו בידו בדה"ש בהערות לסי' קכה סקמ"ה (שנדפסו בסוף סי' קכו).

22. סידור רבנו (סדר הלכתא רבתא לשבתא). וראה גם פס"ד להצ"ץ יג, ב) ש"אין להקל יותר مما שכתב בסידור". וראה לקמן בפנים אם מותר לנסנן משקה שנמצא בו פסולת. וראה שבת ההלכה פ"ב סכ"ט שלומד מזה

ברוח פיו

יא. אם נפל זכוכית או שאר פסולת לכום או לקערה - לא ינפח עליו ברוח פיו עד שיצא.²⁶

אוכל מתוך פסולת

יב. הבורר אוכל מתוך הפסולת בכלי המויחד לכך דהינו בנפה או כבירה - חיב, שלו דורך ביריתו. ואם בירר בקנון²⁷ או תמהוי²⁸ - פטור מן התורה, אבל אסור מדברי סופרים, גורה משומם נפה וככברה.²⁹

יג. אבל הבורר אוכל מתוך הפסולת בידו³⁰ כדי לאכול לאלהר - מותר³¹, מפני

מתגלאל ויורד דרך פיו הקצר והפסולת נשאר בכלי (רש"י שבת עד, א. שווע"ר סי' תק"י ס"ב).
28. קערה גדולה (רש"י ביצה יב, ב), שמכים בה כדי שיתקbez האוכל הכבד לצד אחד והפסולת הקללה לצד השני.
29. שווע"ר ס"א.

30. לענן גדר בורר בידו - ראה שווע"ר סי"ח שלערות מכלlei אינו נקרא בורר ע"י כלlei אלא בידיו, כיון שעיקר הברירה נעשה ע"י ידיו, ואני החשוב בורר בכלי, אלא kmsnenn בסודר או כפיפה וכיוצא בהן", ככלומר רק כשהכלlei עושה את עיקר הברירה – הרוי זה נקרא ברירה בכלי. ולפי זה מובן שרירה ע"י כף, או מולג וסכךין וכיו"ב – נקראת ברירה ביד, שהרי עיקר הברירה נעשית בידיו, והמולג והסכךין רק משמשים את ידיו, והרי היא כדי ארכואה (ראה עד"ז בשוע"ר סי' שה סעיף ס לענן מוקצת), ודלא כך צוזה"ש סי' קכח ס"ו ובבדה"ש סק"ד. וראה בדה"ש שם סק"ח שבשבעת אכילה ודי מותר לבורר האוכל מתוך הפסולת ע"י כף או מולג, שכן הוא דרך אכילה.
31. ראה גם שווע"ר סי"ח: "מותר לבורר

לשחות המשקה מיד אלא לאחר זמן בו ביום, אבל אם רוצה לשחות המשקה מיד – אינו צריך להשאיר מעט משקה עם הפסולת. וזה נכון ע"פ השיטה שנocket רבנו בשלחנו, שהיא ששופך מהכוס שבידו הוא המתברר ולא מה שנשאר בכוס שבידו, ואם כן הרי זה כבورو אוכל מתוך הפסולת, ומותר אם כוונתו לאכול לאלהר.

אבל בסידור (שהובא בסעיף הקודם) סובר רבנו שהוא שנשאר בכוס שבידו הוא הדבר המתברר ולא מה ששופך מהכוס, ואם כן הרוי הוא כבورو פסולת מאוכל, שאסור אפילו אם רוצה לאכול או לשחות מיד, וכן צריך להשאיר מעט משקה עם הפסולת שבכוס, כדי שייה כבورو אוכל מאוכל.

26. בפשוטו משמע שאסור משומם בורר. אבל ראה בדה"ש סי' קמו סקל"ה ושבת ההלכה פי"ב סי' ח ובציוונים והערות אותן יב (בשם כמה פוסקים) שהפרדת פסולת מתוך אוכל ברוח פיו סורה משומם זורה (מדרבנן, שהרי איסור זורה אינו אלא בגידולי קרקע).

27. כל שראשו האחד רחב וראשו השני עשיי כמו מרזב קצר, והבורר בו קטנית נותנו במקום הרחב ומונענו והקטנו

שנטילת האוכל מתוך הפסולת כדי לאכלו מיד - אין זה מעין מלאכה כלל, שדרך אכילה כך הוא³², שהרי אי אפשר לאכל האוכל עם הפסולת³³.

יד. אינו קרי לאלתר אלא סמוך לסעודה ממש, אבל אם לא יאכל עד לאחר שעה - אסור³⁴.

טו. כל שהוא סמוך לסעודה - מותר לבורר לצורך כל אותה סעודה, אף על פי שתימשך איזה זמן³⁵.

ואפלו אחרים מסובין עמו - מותר לבורר לצורך כולם³⁶.

ולענין אם "לאחר שעה" האמור כאן (וכ"ה בשוע"ר ס"ט ובס"י שכא ס"י) הוא זמן של שעה פשוטה או זמן מה, מצינו בשוע"ר משמעות לכאן ולכאן (ראה שווע"ר סי' רעה ס"ג וס"י תרלט סי' ג' שעה פשוטה, וראה שווע"ר סי' מז ס"ז ובהל' ת"ת פ"א ה"ז משמעות של זמן מה), ואם נאמר ש"סמוך לסעודה ממש" היינו חצי שעה (כמו"ס מוקד למנחה"), הרי ש"לאחר שעה" האמור כאן היא שעה ממש. וראה באריכות שבת ההלכה פ"יב תוספת ביאור אותן י.

35. שווע"ר ס"ג.

36. שווע"ר שם. דיק רבנו לכתוב "לצורך כולם", לומר שאף שדבר זה י策יך זמן רב מותר לבורר (הלי' שבת מוקצת בורר עי' קפ). ואפלו אם الآחרים אין מסובים עמו מותר לבורר לצרכם, כదמשמע בשוע"ר סי' שכא ס"י, עיין שם גבי טוחן ומזה נלמד גם גבי בורר. וראה עוד שם שאפלו לצורך אכילת בהמה ועוף מותר בטהינה, וא"כ הוא הדין לבורר. וראה גם שבת ההלכה פ"יב סמ"ג ובביאורים אותן ט.

אוכל או משקה מתוך הפסולת כשרוצה לאכלו או לשתו לאלתר, כל שאינו בורר ע"י כלי אלא בידיו".

32. אבל אם עושה כן דרך מלאכה - אסור אפלו עושה כן בידו ע"מ לאכלו לאלתר, כגון הסוחט בידו פרי שאינו ראוי לאכילה (لتוך האוכל) כדי לאכלו לאלתר - יש בזה גם משום בורר (מלבד איסור מפרק כדלקמן סימן שכ) אוכל מתוך פסולת, כיון שלשות ולאכול - אינו דרך אכילה אלא דרך מלאכה (שווע"ר סי' שכ ס"ח).

33. שווע"ר ס"א. וראה גם שווע"ר סי' שכ שם.

34. שווע"ר ס"ג. מלשון רבנו שכח "אסור" (ועד"ז הוא לשון רבנו בסוף סעיף ט "עד לאחר שעה משום איסור ברירה"), משמע ש"לאחר שעה" אינו אסור אלא מדרבנן, אבל מדאוריתא אינו חייב אלא "עד לאחר זמן", והיינו כשבורר מסעודה לסעודה, כדלקמן.

אבל לענין מלאכת טוחן - ראה שווע"ר סי' שכא ס"י דמשמע ש"לאחר שעה" אסור מדאוריתא.

טז. אם נשתייר מבריתו עד לאחר הסעודה - אין בכך כלום, כיוון שבירר בהיתר³⁷. ובלבך שלא יערים³⁸.

י"ג. הבורר אוכל מתוך הפסולת שלא לאכול לאלתר, אלא להניחו לאכלו לאחר זמן אfilו בו ביום³⁹ - נעשה כבורר לאוצר וחיב, לפי שלא שיק' כאן לומר דרך אכילה כך הוא, כיוון שאינו אוכל לאלתר⁴⁰.

אוכל מאוכל

במין אחד

יה. אין איסור ממשום בורר אלא בבורר פסולת מאוכל או להיפך, אבל לא בבורר אוכל מאוכל.

לפייך, מותר לברור אוכל מאוכל אם הכל מין אחד, בכל עניין שירצה⁴¹. ואfilו אם בורר חתיכות גדולות מתוך קטנות - אינה נקראת ברורה כלל, הויאל והכל ראוי לאכילה⁴².

יט. ואfilו אם אין חפץ לאכול אלא אחד מהם⁴³ והשני נוטלו זורקו⁴⁴ - מותר לברור אותו מתוך האוכל שהחפץ לאכול. אין זה ממשום בורר פסולת מתוך אוכל, הויאל והוא ראוי לאכילה⁴⁵.

חשובים כ שני מינים שונים" (שו"ר סי' תקד ס"ו).

43. ואף אם אין חפץ לאכול לאלתר אלא לאחר זמן - מותר. וראה הערכה הבאה.

44. וכל שכן אם אין זורקו אלא מניחו בשבייל לאכול לאחר זמן – מותר (ראה שו"ר סי' ו), ובלבך שיאכל בו ביום, שאם לא כן יש בזה ממשום מכין משבת לחול (בדה"ש שם סק"ז).

45. שו"ר שם. ולענין דבר שאינו ראוי לאכילה מחמת איסורו אם נקרא פסולת עקב כך – ראה שו"ר שה ס"ח לעניין מפרק דהוי פסולת, אבל וראה שו"ר סי' תק סי"ח: "מותר לנקר בהמה ביוט ..

37. ומשמע שף לכתהילה מותר לשירר לאחר שבירר ולאכול אחר כך את מה ששירר (תהל"ד סק"ב).

38. שו"ר שם.

39. כגון שהוא "בורר בשחריר לאכול בין הערביים" (שו"ר סי' תקי ס"ג). והיינו לעניין החיבור מהתוורתה, אבל לעניין איסור דרבנן שיעורו שעה כدلעיל.

40. שו"ר ס"ב.

41. ככלומר, לברור מה שמניח מתוך מה שאוכל.

42. שו"ר ס"ד וס"ו. אבל "צורך ליזהר שלא לברור פירורים הגודלים קצת מתוך פירורים הנתחנים ודקים כקמתה, לפי שהן ..

ב. ואם אין ראי לأكلת אלא מותק הדחק - אין איסור בברירתו מן התורה, ומכל מקום, אסור מדברי סופרים כמו בפסולת גמור.

ולכן אסור להסיר העליין המעוופשין מן הירק [=חפה], אלא יברור הירק מן העליין⁴⁶, דהיינו האוכל מותק הפסולת. וצריך ליזהר שלא לברור עד לאחר יציאת בית הכנסת, שהיא סמוך לסעודה ממש. ואו מותר לברור כל מה שצריך לאכול ממנו באוטה סעודה⁴⁷.

כא. החלבון והחלמון שניהם מין אוכל אחד הם⁴⁸. אלא שהחלבון אף שם אוכל עליון, מכל מקום אין ראי לאכלו כך כמות שהוא⁴⁹, גם רגילים להשליכו, שכן הוא נראה כפסולת לגבי החלמון הנאכל כמו שהוא, ואסור מדברי סופרים⁵⁰.

שזה כען ב' מינים. וצ"ע].
46. וראה בדקה"ש סי' קכח סקי"ב ושבת ההלכה פ"ב סעיף ע"א וקל"א שאם העלים החיצוניים המעוופשים מקיפים את העלים הטובים – מותר להסירם תחילתה כדי קליפת הפרי. אבל מלשון אדה"ז "אלא יברור הירק מן העליין", משמע שבכל מקרה יברור הירק מן העלים המעוופשים, שהרי בחסה העלים החיצוניים אינם מעכבים לגמרי מלחשיר את העלים הפנימיים תחילתה, ואני דומה לקליפת הפרי שם אין שום אפשרות לאכול הפרי מבלי להסיר הקליפה תחילתה. וצ"ע.

47. שוע"ר ס"ד. וראה גם שוע"ר סי' שכא סוס"י, ושם הוסיף: "שלא יתחלו".

48. שוע"ר סוסכ"א.

49.

הינו בבייצה חיה.

50. שוע"ר סכ"ב. כאמור, אם מפריד החלבון מהחלמון – הרי הוא כבורר פסולת מאוכל. ואם מפריד החלמון מן החלבון – הרי הוא בורר אוכל מפסולת, וצריך לאכלו לאלתר.

אע"פ שהוא בורר ומפריד אוכל מאוכל – אין בכך כלום, כיון שהכל מין אחד אלא שההתורה אסרתו באכילה, ואין איסור בורר שיך אלא בכורר ומפריד ב' מינים זה מזה, או פסולת מותק אוכל שהם כען ב' מינים". וראה תהלה לדוד סקכ"ה ושבת ההלכה פ"ב סי"א ובביאורים אות ג ובהערות אות טו (דוגמאות למעשה בשבת הנגורות מהיתר זה).

נאלא שיש לעין האם ניתן ללמידה לעניין גדר פסולת גבי שבת מדין גדר פסולת המובא בי"ט, שכן אנו מוצאים הבדל עיקרי בין ניסוח לשון רבנו בגדר בורר בכורר פסולת מותק האוכל (כפי שהיה במשכן), אלא שגם ברירת שני מינים אסורה כיון שהיא כפסולת מותק האוכל. ואילו שם כתוב: "ואין איסור בורר שיך אלא בכורר ומפריד ב' מינים זה מזה, או פסולת מותק האוכל שהן כען ב' מינים", דהיינו שעיקר גדר בורר הוא ב' מינים, אלא שגם פסולת מותק אוכל אסור כיון

בדברים לחיים

כב. דבריהם לחיים שהם מתערבים יפה והוא מפרידן - יש בו הMSG בורר אף במין אחד של אוכל, כמו במפריד אוכל פסולה.

לפיכך, המחייב שהינו שלוקח חלב ונוטן בו קיבת כדי להעמידו⁵¹ - חייב MSG בורר⁵², שהרי הפריש הקום [=חלב חמוץ] מן החלב, אף על פי שהקום והחלב שניהם מין אוכל אחד, ואין כאן פסולות כלל.

וכן אם נתן קום בתוך כל גמיומי החלב נוטפים מתוכו - הרי זה תולדת בורר אוכל מותוק הפסולות על ידי נפה וכברה, וחייב⁵³.

כג. מותר לקלוט שומן הצף על פי החלב מלמעלה⁵⁴, ובשיגיע סמוך לחלב נינה קצת ממנה עם החלב⁵⁵. ואם רוצה לאכלו לאלתר – אין צורך להניח ממנה כלום עם החלב⁵⁶.

[אסור לעשות חמאה מן שומן צוף על פי החלב, שהרי הוא בורר, שמפריד החלב מן החמאה שבו⁵⁷].

בשני מיני אוכלין

כד. היו לפניו שני מיני אוכלים מעורבים, ורוצה לברור לאכול אחד מהם לאלתר ולהניח השני לאכלו לאחר מכן⁵⁸ – אותו המין שרוצה לאכלו לאלתר נקרא

51. רוצה לאכלו לאלתר – אסור, שהרי מפריד בין השומן לבין החלב, אף שהם מין אחד. וראה תħallid סkkib.

52. שוע"ר ס"ה.

53. שוע"ר ס"ה תקי ס"ב.

54. ושיעורו "מסעודה לסעודה" (כדלקמן גבי דגים), וא"כ משמע שפחות משיעור זה נקרא "לאלתר" ומותר אפילו מדרבן. וראה שבת כהילה פ"ב סעיף טו* ובביאורים אותן יז ובתוספת ביאור שם אותה יג.

55. או כל חומר אחר שמטrho להעמיד החלב.

56. וראה גם שוע"ר ס"י תקי ס"ב. וראה לעיל ס"י SIG שאם עושה ממנו גבינה – חייב MSG בונה.

57. שוע"ר סכ"ה.

58. והוא שרוצה לאכול שומן זה בו ביום, אבל אם אין צורך לו – אסור לטrhoה משbat לחול (شع"ר ס"ח).

59. אבל לקלוט את כלו ממש כשאינו

אוכל והשני חשוב כפסולת⁵⁹. ולכן צריך לברור בידו⁶⁰ אותו שרוצה לאכלו לאלתר מותוק השני, דהיינו אוכל מותוק הפסולת, ולא להיפך.

אם בוררו ומניחו לאכלו לאחר זמן אפילו לבו ביום - חייב⁶¹.

שני מני דגים נקראים שני מני אוכלים⁶², ואסור לברור בידו אלא אותו המין שרוצה לאכלו לאלתר ולא מסעודה לסעודה⁶³.

כה. ואפילו אם האוכלין של מן אחד הן גדולות וניכרות כל אחד בפני עצמו, ואפשר שלא שיך כאן ברורה כלל - אין להקל, כי ספק חיוב חטא התאת הוא⁶⁴. ואם היו שני מינים ובורר משניהם יחד⁶⁵ הגדולות מותוק הקטנות - מותר, הוואיל ואיננו בורר מין אחד מהבירוי⁶⁶.

כו. שימון הצף על גבי התבשיל הן שני מני אוכליין, והואו המין שאוכל לאלתר נקרא אוכל והשני שאינו רוצה לאכלו נקרא פסולת⁶⁷, [לפיכך לא יירוק השומן על ידי כף [אפילו] עם רוטב, שהרי זה כבר פסולת מאוכל וחייב⁶⁸].

66. שוע"ר סוס"ו. אלא הגדולים מותוק הקטנים.

67. שוע"ר סי"ט.

68. סידור הלכתא רבთא לשבת. אבל יכול לעורות את השומן כלו ע"י הטיתת הכלוי בידו, אם רוצה לאכול התבשיל לאלתר, שאז הוא בורר אוכל מפסולת, כיוון שטטה את הפסולת ע"י הקערה שבידיו עם התבשיל שבתוכה (משמעות הסידור שם). אבל בשו"ע שם כתוב רבנו: "אסור לעורתו כלו אפילו כדי לאכול את התבשיל לאלתר .. הרי זה בורר פסולת מותוק אוכל", והוא ממ"א סקט"ו. אבל כבר נתבאר לעיל שרבנו בסידורו חזר בו מזה וסביר שփיקת בורר אוכל מותוק פסולת, דלא כמו שכתב בשוע"ר שם.

59. אבל אם גם את השני רוצה לאכלו לאלתר - מותר לברור האחד מהשני, כיוון שני המינים הם אוכל. וכ"כ הפט"ג במ"ז סי' זה סק"ב. וע"פ האמור בהערה הקודמת יש לומר יתרה מכך, שגם אם מן אחד רוצה לאכלו לאלתר ומין השני לאחר שעיה - לא שיך בזה איסור בורר.

60. או ע"י כף וכיו"ב, שהם כידא אריכתא, ננ"ל.

61. שוע"ר ס"ה.

62. בגדדר שני מני אוכלים – ראה בהרחבה ובפרטיות בספר שבת ההלכה שם סעיף עד ואילך.

63. שוע"ר ס"ו.

64. שוע"ר שם. וראה גם שוע"ר סכ"ב.
65. ככלומר, שאינו מפרידם גם לאחר שבררים אלא מינם יחד.

סינון

בז. המשן במשמרת⁶⁹ - הרי זה תולדת בורר אוכל מתוך הפסולת על ידי נפה וכברה, או תולדת מירך⁷⁰, וחיבר⁷¹.

אין איסור משמר אלא במתיקן העניין קודם שתיה שיווה ראי לשתייה שהוא דרך מלאכה, אבל אם בשעת השתייה מעכ卜 את הפסולת שלא יכנס לתוך פיו - מותר⁷².

כח. אין או מים שחן צלולים - מותר לסוגם במשמרת כדי שיהיו צלולים יותר⁷³. ואפילו אם נפלו בהם כסמיין דקין - מותר לסוגם, מפני שאינו חשוב כבורר

העשויות לסייען – ראה בדה"ש סי' קכח סקכ"ח שכותב לאסור להוציא בזה אוכל מקדרה שיש בה פסולת (או שני מינימ). פרט הדינים בזה – ראה שבת ההלכה פי"ד סי"ז ואילך.

וראה עוד שם סי'כ שאסור להוציא בזה גם אם אינו מתכוין לבורר, והוא ע"פ המבוואר בשוע"ר סי' שכד ס"א שכל שהוא פסיק רישיה יש בו מושם בורר אף שאינו מתכוין לכך, והאריך בזה בכיראים שם אותו ד. אבל ראה בספר "הלי" שבת מוקצת ובורר" ע' קפט הערכה 15 שמדיק מדברי רבנו סוט"א שאם האדם לא מתכוין לבורר אלא "מתברר מאליו" – מותר אף בפסק רישיה, וראה מה שכותב שם לישב שאין סתייה לזה משוע"ר סי' שכד ס"א.

70. ראה לקמן בפניים.

71. שוע"ר סי"ב.

72. שוע"ר סכ"ג. ועפ"ז מותר לשתו בכלים המותיקן על פי הכלים מסנן, כיון שהסייען נעשה בשעת השתייה.

73. שוע"ר סי"ג. ואין במשמרת איסור ממשום ליבון, כיון שהיא עשויה לכך אינו חשש לסתומה וגם אינו חושש לlibונה

[וראה שבת ההלכה פי"ב ביאורים>About the halacha] שלא יתרכן שרבנו בסידורו שבדור כל באה החמיר במקום חיוב חטא וסקילה כתוב קולא בניגוד למה שהחמיר בשוע"ע שלו, ולדעתו בעניין זה יש להחמיר כאמור בשוע"ר כאן. אבל המעניין היטב בהקדמת הסידור בהלכתא ובתא לשבתא יראה שרבנו דיק לכתב שהוא בא להחמיר רק במקומות שלפני דעת הרבה מגדולי הראשונים יש בהן איסור כרת וסקילה", אבל בדיון האמור כאן אין זה דעת הראשונים, אלא דעת כמה האחרונים והמ"א בראשם, ולזה לא חשש רבנו בסידורו].

וכן יכול לעורות הROUTב לכל אחר ולהשאיר קצת מן הROUTב עם השומן, שאז הרי הוא בורר אוכל מתוך אוכל. או אפילו יכול לקלוט השומן בcup, אלאennis מקצת השומן עם הROUTב, שאז הוא כבר אוכל מאוכל (ע"פ שוע"ר סי"ח). אבל ראה בדה"ש סי' קכח סקכ"ח שלא משמע כן מלשון רבנו בסידור.

69. והוא הדיון כל כלי המוחדר לסינון (שוע"ר סט"ז). ולענין כפות גדולות

הויאל וראוי לשתייה לרוב בני אדם בלבד ביריה זו⁷⁴.

כט. אבל מים שיש בהם תולעים האסורים - אסור לסננו, שהרי אי אפשר כלל לשותהן ללא סיכון שהוא מוהם⁷⁵.

ל. משקה שקדמים כתושים מערב שבת - מותר לסננו, כיוון שיכולים לשותהן ללא סיכון⁷⁶.

לא. וכל זה במשמרת, אבל בסודר⁷⁷ מותר לסנן משקין⁷⁸ אפילו שהם עכורים קצת שרוב בני אדם אין שותים אותם ללא סיכון, כיוון שאפשר לשותיהם כך על ידי החק – אין זו ברירה גמורה, והтирוחו על ידי שינוי דהינו בסודר⁷⁹. ויש אוסרים בזיה. וטוב לחוש לדבריהם.

הברוז אלא אם כן יש לו מסננת, נראה שכיוון שהוא רואוי לשתו גם בלי סיכון זה – מותר לסננו בשבת. ואין זה דומה להמבואר בפנים, כיון שם יש תולעים במים עד ש"אי אפשר כלל לשותהן ללא סיכון", משא"כ כאן זו חומרא וזהירות יתרה.

76. שוע"ר סי"ד בסופו. ולענין סיכון בימי"ץ פירות שונים – ראה שבת כהלכה פי"ד סעיף לט.

77. שאין דרך לסנן בו. וראה בדה"ש סי' קכח סק"ל שהוא הדין גם אם יחדו לכך.

78. שאינן מלבנים, כמו יין אדום וכיו"ב, אבל מים ושאר משקדים המלבנים אסור לסנן משום איסור כיבוס וסחיטה (شع"ר סי"ג). והטעם שאין בסיכון יין אדום בסודר איסור משום צובע – ראה תħallha לדוד סקט"ז. בדה"ש סי' קמו סוסקט"ז. שבת כהלכה פי"ד סי"ב ביאורים אותן ג' ובתוספת ביאור שם אותן.

79. אך צריך ליזהר שלא לעשות גומא בסודר לקבל המשקה, אלא ישפוך עליו והוא ישקע מעצמו, כדי לשנות מדרך החול

כלל, ולפיכך אין לבונה חשוב כלום (שוע"ר שם).

74. שוע"ר סי"ג. וכן מי הברוז מותקן בהם מסנן מותר לשימוש בהם, כיון שהם ראויים לשתייה לרוב בני אדם. וראה גם שבת כהלכה פי"ד אות צ.

וראה בדה"ש סי' קכח סק"א שמתיר למזוג מקום מקום שבשלו בו עלי תה ובראש המשפט מותקן מסננת, כיון שהאדם לא מקפיד על כך אם יכנסו העלים (ועדייף מנפלו בו כסמין דקין שמוטר), וגם המים ראויים לשתייה גם ללא סיכון.

וראה תħallha לדוד סקט"ז שלא הותר אלא לסנן אבל לא להוציא הפסולת בידו, ועל דרך המbaoar בשוע"ר סי' תקו סי"ד גבי צורור שנפל בкамח שモתר לרוקדו ביו"ט, אבל אסור להוציאו בידו. וראה גם בדה"ש סי' קכח סק"ז.

75. שוע"ר סכ"ג. וראה בדי השלחן שם סוסקל"ז שמי הברוז מותרים בסיכון, כיון שם אין שום חשש של תולעים.

ואלו המקפידים בפסח שלא לשתה ממי